

Гач Н. О.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АМАТОРСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКИХ КІНОФІЛЬМІВ. ЯК СТАТИ БЛИЖЧИМИ ДО АНГЛОМОВНИХ ГЛЯДАЧІВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Дослідження спрямовано на порівняльно-перекладацький та лінгвокультурний аналіз англомовних непрофесійних субтитрів українських фільмів, створених україномовними перекладачами-аматорами, для яких англійська мова є іноземною. Матеріалом дослідження є такі фільми другої половини ХХ – початку ХХІ століття та їхні субтитри, як “За двома зайцями” (1961 р.), “Тіні забутих предків” (1965 р.), “Молитва за гетьмана Мазепу” (2001 р.). Культурологічний аспект вивчення фенсабінгу (аматорських субтитрів) дозволяє встановити причини появи нового напрямку у перекладі; проаналізувати міжнародні стандарти субтитрування, з огляду на необхідність відтворення цільовою мовою культурно маркованої лексики; окреслити виклики субтитрування культурно значущої інформації, з якими стикаються як професійні перекладачі, так і аматори. Під час дослідження українських фільмів і їхніх англомовних аматорських субтитрів виявлено такі риси фенсабінгу, як нехтування технічними стандартами субтитрування; калька, вилучення і перекладацькі коментарі як основні підходи до перекладу; нейтралізація соціолектних / діалектних форм; відсутність субтитрування пісень. Встановлено, що неточності в аматорських субтитрах зазвичай є результатом недостатнього рівня теоретичних знань у галузі перекладознавства і володіння англійською мовою фенсаберами, а також нехтування базовими етапами створення субтитрів (зокрема етапом редагування). Таким чином, здійснений аналіз дозволяє прослідкувати взаємозв'язок між стратегіями та підходами до відтворення культурно маркованої лексики і перлокутивним ефектом перекладу на цільову аудиторію, а також встановити, які саме перекладацькі труднощі впливають на відтворення культурно-прагматичного потенціалу та основної ідеї твору оригіналу на рівні субтитрів.

Ключові слова: культурно маркована лексика, лінгвокультурний аналіз, порівняльно-перекладацький аналіз, субтитрування, фенсабінг.

Постановка проблеми. Стрімкий технологічний розвиток і доступність засобів інтернет-комунікації за останні роки значною мірою визначили сучасні підходи до створення і поширення інформації. Глобалізація світового ринку товарів і послуг змінили усталене розуміння взаємовідносин між виробником і споживачем; останні стали активними співтворцями медійних товарів у таких галузях, як журналістика, кіновиробництво, реклама. Інтерес громадськості до процесу створення інформації став наріжним каменем зростання ваги згенерованого користувачами контенту – тепер невід'ємного елемента кінцевого медіапродукту.

Безсумнівно, такі зміни вплинули і на сферу перекладу – основного засобу міжкультурної комунікації. Зокрема, з огляду на постійно зростаючу кількість аудіовізуальних творів, обмежені можливості професійних перекладачів і водночас доступність необхідного програмного забезпе-

чення аматорський переклад часто-густо є ключовим способом поширення інформації у мережі Інтернет. Однією із найактивніше діючих форм аматорського перекладу є фенсабінг – непрофесійні, згенеровані інтернет-користувачами практики субтитрування [4; 5; 9-11]. Порушення норм професійного перекладу на структурному, лексико-семантичному і граматичному рівнях із часом перетворили фенсабінг на форму виклику традиційним обмеженням у царині субтитрування. Саме тому глибинне вивчення його експериментальної природи є внеском у розвиток сфери професійного субтитрування з метою розширення арсеналу можливих перекладацьких рішень і підходів до відтворення культурно-прагматичного потенціалу твору оригіналу у перекладі.

Хоча нині фенсабінг здебільшого зорієнтований на переклад англомовних творів іншими, часто мало поширеними мовами світу, вивчення аматорських перекладів україномовних фільмів

англійською мовою дозволяє охопити широкий спектр аудіовізуального матеріалу і проаналізувати виклики субтитрування, що постають не лише перед аматорами, але і перед професійними перекладачами. Тому метою проведеного дослідження є оцінка якості англомовних аматорських субтитрів українських фільмів із погляду на відтворення культурно-прагматичного потенціалу оригіналу у перекладі, що дозволить виокремити основні проблеми, що виникають під час субтитрування, а також успішні стратегії їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж десятиліть субтитрування як одна з форм аудіовізуального перекладу є предметом численних досліджень як вітчизняних (А. П. Мельник, С. В. Радецька, І. В. Софієнко, Н. О. Шубенко), так і зарубіжних (Р. Бейкер, Я. Іварсон, Ф. Карамітроглу, Ю. М. Лотман, А. Рімейл, Х. Д. Сінтас) науковців, адже чітке дотримання визначених технічних стандартів субтитрування [3; 6] за необхідності максимально точно передати зміст оригінального висловлювання нерідко викликає труднощі та вимагає від перекладача творчого підходу до перекладу на рівні форми і змісту.

Фенсабінг як самостійний предмет дослідження у царині аудіовізуального перекладу виокремився досить недавно. Вивчення аматорських субтитрів у парі мов японська-англійська переросло у широкомасштабні дослідження аматорських перекладів із англійської на інші мови світу (С. Бруті, С. Занотті, А. М. Норнес, Л. Перес-Гонсалес, С. Ферер, А. Фернандес-Косталес, М. О'Хаган), з огляду на такі причини популярності фенсабінгу: 1) доступність технологій, необхідних для створення аматорських субтитрів; 2) швидке розповсюдження аудіовізуальних творів у мережі Інтернет дозволяє без зусиль знайти оригінальне відео і сценарій того чи іншого фільму; 3) програмне забезпечення, потрібне для створення субтитрів, є простим у використанні [11, с. 216].

Фенсабінг як масовий соціальний феномен має особливі риси, що визначають ключові напрями його дослідження:

1) часті випадки буквального перекладу внаслідок небажання скорочувати і перефразувати текст оригіналу, як це визначено рекомендаціями до професійного субтитрування. Оскільки субтитрування як особливий вид перекладу обмежений чіткими технічними вимогами до оформлення тексту (розміщення на екрані, кількість рядків, кількість знаків у рядку, шрифт, фон тощо), то поняття адекватності та еквівалентності у перекладі набу-

вають особливого значення, адже цільовий текст має не лише відповідати оригіналові за змістом, але і мати чітко визначену форму [1; 2; 10].

2) *переважання стратегії очуження* (стратегія одомашнення традиційно домінує під час професійного субтитрування), що є результатом нехтування затвердженими стандартами субтитрування через бажання якомога точніше і повніше передати лексико-стилістичні особливості оригіналу (як-от соціолектні / ідіолектні форми), а також культурно значущу інформацію [2, с. 231]. Зокрема, нині розуміння перекладу як процесу взаємодії культур є ключовим під час вивчення субтитрування. Опорою для дослідників водночас слугують запропоновані Л. Венуті стратегії одомашнення і очуження, які прямо визначають підходи до перекладу;

3) *вплив культури перекладачів на вибір аудіовізуальних творів, а також перекладацьких рішень*. Оскільки бажання зберегти власну культурну спадщину, а також поширити культурні надбання свого народу є основною мотивацією перекладачів-аматорів [4], дослідження фенсабінгу у парі мов українська-англійська доповнює цілу низку досліджень аматорського субтитрування, враховуючи особливості відтворення мовної і концептуальної картин світу у перекладі [2; 4; 7; 8; 12].

Культурологічний аспект перекладу є одним із визначальних під час субтитрування. Вивченню функціонування і відтворення культурно маркованої лексики присвячено велику кількість праць таких українських та іноземних лінгвістів і перекладознавців, як Р. П. Зорівчак, В. М. Телія, І. О. Голубовська, О. В. Яшенкова, О. Л. Паламарчук, В. І. Кононенко, О. Ю. Тупиця, А. Вежбицька, М. Бейкер, С. Баснет, С. Флорін, А. Лефевр, Ю. Лотман, П. Ньюмарк. Поряд із дослідженнями професійних перекладів аналіз способів відтворення культурно маркованої лексики на рівні аматорських субтитрів [1; 4; 7; 8] дозволяє прослідкувати когнітивні процеси, які впливають на вибір підходів до перекладу, і у такий спосіб встановити механізми прийняття найефективніших перекладацьких рішень.

Постановка завдання. Дослідження виконано в аспекті порівняльного перекладацького аналізу трьох україномовних фільмів другої половини ХХ – початку ХХІ століття та їхніх англомовних субтитрів, створених українськими перекладачами-аматорами, для яких англійська мова є іноземною. Для аналізу обрано такі фільми: 1) “За двома зайцями” (1961 р., режисер – Віктор Іванов, тривалість: 72 хв.); 2) “Тіні забутих предків” (1965 р.,

режисер – Сергій Параджанов, тривалість: 97 хв.); 3) “Молитва за гетьмана Мазепу” (2001 р., режисер – Юрій Ілленко, тривалість: 154 хв.).

Основне завдання дослідження полягає в аналізі як стратегій і підходів до відтворення культурно маркованої лексики тексту оригіналу в англомовних аматорських субтитрах, так і відхилень від затверджених міжнародних стандартів субтитрування. Вивчення розбіжностей між текстами оригіналу і перекладу дозволить визначити ті аспекти аудіовізуального перекладу, які викликають найбільше труднощів у перекладачів-аматорів, а також установити, наскільки вони впливають на відтворення культурно-прагматичного потенціалу та основної ідеї твору оригіналу на рівні субтитрів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурно маркована лексика є невід’ємним елементом будь-якого фільму. Однак гра слів, поезія, пісні, діалектні форми, алюзії та реалії можуть стати справжнім викликом для перекладачів, обмежених технічними вимогами до субтитрування. Ситуація може особливо ускладнитися для перекладачів-аматорів, які не мають достатнього досвіду і навичок перекладу на іноземну мову. До того ж розроблені міжнародні стандарти до субтитрів не дають чітких рекомендацій щодо відтворення культурно маркованої лексики. Однак науковцями у галузі субтитрування виокремлено такі основні шляхи відтворення культурно маркованої лексики [1; 4; 6]: 1) компенсація; 2) транспозиція; 3) коментар; 4) нейтралізація; 5) вилучення; 6) запозичення; 7) калька; 8) використання еквівалентного поняття у цільовій мові. Аналіз англомовних фенсабів українських фільмів показав, що перекладачі-аматори найчастіше вдаються до кальки, вилучення і коментарів. Розглянемо такі приклади.

Калька

(1) Оригінальне висловлювання: *Бора, вона завжди так починає.*

Текст субтитрів: *Bora, it always starts like that* [14, 11:08-11:10].

Бора є власною назвою на позначення штормового північного вітру. Хоча це слово і присутнє у словнику англійської мови, воно є маловживаним і, відповідно, маловідомим широкій іноземній аудиторії. Із цієї причини калька у тексті субтитрів не є вдалим перекладацьким рішенням. Натомість ми пропонуємо заміну лексеми “Бора” на “вітер Бора” чи “північний вітер”. Описовий переклад / додавання сприятиме глибшому розумінню кінофільму глядачами і позбавить їх необхідності зосереджуватися на інформації, яка не

є першочергово важливою для розуміння сюжету.

(2) Оригінальне висловлювання: *Фізіономії вже і нема...Ну, не той парад на лице.*

Текст субтитрів: *You lose your physionomy at once...A bad parade of complexion* [15, 13:48-14:08].

Запропоновані субтитри не передають значення оригіналу, що у цьому випадку зумовлено недостатнім рівнем володіння англійською мовою українськими перекладачами-аматорами, що є необхідним для передачі комічного ефекту. Як ми бачимо, прагматичний потенціал оригіналу було повністю втрачено. До того ж англомовний текст є незрозумілим для глядачів, адже слова “*physionomy*” взагалі не існує в англійській мові, а лексема “*parade*” має зовсім інше значення – процесія / військова церемонія.

(3) Оригінальне висловлювання: *Кум-кума, що варила, що варила?/ Буряк-борщ, буряк-борщ, буряк-борщ!*

Текст субтитрів: *Godmother, godmother, / what did you cook, what did you cook? / beet borscht, beet borscht, beet borscht!* [15, 13:58-14:61].

Переклад дитячих віршів і лічилок також може стати непростим завданням для перекладачів-аматорів. Бажання найточніше передати мовні і культурні відтінки оригіналу часто призводить до плутанини у цільовій мові. Зокрема, триразовий повтор словосполучення “*beet borscht*” може сконцентрувати надмірну увагу глядачів на висловлюванні, яке не несе прагматичного навантаження. Тому у цьому випадку українську лічилку доречно було б замінити її англомовним еквівалентом, що дозволило би глядачам зосередитися на візуальному аспекті кінофільму.

Вилучення

Під час субтитрування вилучення окремих слів, а то і цілих фраз, є неунікним і навіть ефективним способом передати значення оригіналу у стислій формі, з огляду на технічні обмеження цього виду перекладу. Однак у разі фенсабінгу вилучення може стати результатом аматорського підходу до перекладу внаслідок: 1) недостатнього рівня володіння англійською мовою для створення субтитрів; 2) невдалих перекладацьких рішень; 3) нехтування етапом редагування субтитрів.

(4) Оригінальне висловлювання: *Хоч наші степ, хоч ваш степ, а підпалили татари.*

Текст субтитрів: *The Tatars set it on fire* [14, 11:43-11:46].

У тексті субтитрів випущено гру слів оригіналу (“*Хоч наші степ, хоч ваш степ...*”), яка може бути незрозумілою для іноземних глядачів уна-

слідок як відсутності знання української та російської мов, так і нестачі інформації про історичні події, зображені у фільмі. Однак вилучена фраза є прагматично важливою у контексті основної ідеї фільму – протиставлення української та російської ментальності, цінностей і світобачення. Недостатній рівень володіння англійською мовою, незнання стратегій і підходів до перекладу не дозволив перекладачам-аматорам компенсувати втрату оригіналу у перекладі.

(5) Оригінальне висловлювання: *Какую, вашу мать, стел?! [14, 11:41].*

Зазначене висловлювання не відтворено на рівні субтитрів, причиною чого, як можна припустити, також є недостатній рівень володіння англійською мовою перекладачами-аматорами, адже відтворення цільовою мовою гри слів оригіналу є непростим завданням, що вимагає як теоретичних знань про підходи до перекладу, так і наявності практичних навичок.

У контексті аналізу двох зазначених вище прикладів варто звернути особливу увагу на підходи до відтворення у перекладі діалектних / соціолектних форм. Передача специфічних особливостей мовця іншою мовою (наприклад акцент, регістр, дефекти мови, регіональний акцент) є складним завданням для перекладачів, особливо якщо такі елементи наділені культурними конотаціями. Технічні обмеження субтитрів (часові та просторові параметри їх презентації на екрані), а також аматорський підхід до перекладу є додатковими чинниками, які обмежують вибір підходів до відтворення діалектів / соціолектів.

З огляду на нестандартну граматику і часто специфічну лексику, які часто не є впізнаваними і зрозумілими (особливо на рівні прочитання субтитрів), затверджені міжнародні стандарти рекомендують уникати відтворення таких форм у перекладі, оскільки це може чинити додатковий тиск на глядачів і перешкоджати процесу читання та розуміння запропонованого тексту [6, с. 9]. У межах фенсабінгу додатковим чинником заміни діалектних / соціолектних форм стандартною мовою є недостатній рівень теоретичних знань і практичних навичок для еквівалентної заміни оригінального висловлювання цільовою мовою. Тому здійснений аналіз фільмів не продемонстрував випадків відтворення діалектних / соціолектних форм у субтитрах.

Однак проведене дослідження вказує на беззаперечний зв'язок між діалектними / соціолектними формами і культурним навантаженням тексту оригіналу. Наприклад, суржик є однією

з основ комічного ефекту в українському комедійному фільмі “За двома зайцями”. До того ж цей соціолект виконує прагматичну функцію протиставлення людей різних соціальних верств і світоглядів: суржик використовують ті, хто намагається пробитися до вищого класу суспільства, але все ще не може вивчити російську мову, а українською мовою користуються люди нижчого соціального статусу, які усвідомлюють та цінують свої історичні корені, цінності, традиції. Така полярність ідей створює комічний ефект, висміюючи водночас гордість і марнославство. Отже, у субтитрах значну частину культурного потенціалу оригінального тексту втрачено, що може відобразитися на розумінні кінострічки глядачами.

У фільмі “Молитва за гетьмана Мазепу” деякі герої розмовляють українською, а інші – російською мовою, що є важливою підказкою до розуміння їхніх вчинків, моралі та загальної колізії твору (приклади № 4, 5). Саме на мовному рівні розкриваються антагоністичні стосунки між Петром Великим, правителем Російської імперії кінця XVI - першої половини XVII століття, та Іваном Мазепою, гетьманом Запорізького війська та князем Священної Римської імперії. Нейтралізація цієї функції мови у субтитрах може суттєво спотворити спосіб сприйняття та інтерпретації глядачами ключових ідей фільму, адже всі каламбури і гри слів, які базуються на відмінностях між українською та російською мовами, було втрачено під час субтитрування.

Субтитрування пісень також є дискусійним питанням у царині перекладу кінофільмів. Відповідно до міжнародних стандартів рішення про переклад пісні залежить від її прагматичної функції [3; 6]. Якщо пісня містить речення, посилення або будь-який інший елемент, пов'язаний із частиною фільму, яка з'являється після або до неї, вона має бути відтворена у перекладі, аби не вводити аудиторію в оману [3, с. 112]. Результати проведеного дослідження засвідчують тенденцію перекладачів-аматорів залишати оригінальні пісні без перекладу на рівні субтитрів. Зокрема, з усіх пісень у проаналізованих фільмах лише одну було відтворено у субтитрах [13]:

(6) Оригінальне висловлювання: *В небі канарєчка літає / І співає прямо в горизонт / А ми підєм вип'єм, погуляєм / В цьому все життя і весь наш резон.*

Текст субтитрів: *“High above my head a bird is singing,” / “Flying to and fro, as does its kind” / “There's no reason why we shouldn't go drinking” / “Having fun is all we have in mind.”*

Зазначена пісня є визначальною для розуміння ключової ідеї фільму, а також мотивів, які визначають дії головних героїв. Тому її текст дає глядачам додаткові підказки для інтерпретації кінострічки. Оскільки риму зазвичай не відтворюють у субтитрах, той факт, що перекладачам-аматорам вдалося створити римований переклад пісні, створює позитивне враження на аудиторію, адже викликає додатковий інтерес до історії та її героїв.

Жодну із пісень фільмів “Тіні забутих предків” та “Молитва за гетьмана Мазепу” не відтворено у субтитрах. Однак більшість із них мають культурний підтекст і є важливими для розуміння ключових ідей кінострічок. Оскільки зображення на екрані не супроводжується англійськими субтитрами, а деякі пісні досить довгі, глядачі можуть розгубитися, почувши пісню іноземною мовою і водночас не зрозумівши її значення. Це може викликати почуття недовіри та розчарування аудіовізуальним продуктом.

Вилучення частин оригінального тексту на рівні аматорських субтитрів досить часто є результатом нехтування етапом редагування тексту перекладу. Таким чином, між текстами оригіналу і перекладу можуть виникати розбіжності / невідповідності у значенні. Розглянемо такий приклад:

(7) Оригінальне висловлювання: *Преображеного!* [14, 3:08-3:10].

Ця фраза героя фільму (не відтворена у субтитрах) є відповіддю на поставлене запитання (*What is your regiment? – Який ваш полк?*). Хоча ця розмова не є важливою для розуміння загального контексту фільму, відсутність субтитрів, які служили би природним продовженням діалогу, може відволікати глядачів.

Перекладацькі коментарі також є визначальною рисою проаналізованих аматорських субтитрів:

(8) Оригінальне висловлювання: *Химко, сюди! Химко, туди!*

Текст субтитрів: *Phimka [disparaging for Euphemia], here! Phimka, there!* [13, 6:55-6:57].

(9) Оригінальне висловлювання: *Слухай, Голохвостий! – Пардон, я не Голохвостий, а Галахвастав!*

Текст субтитрів: *Listen here, Golokhvosty. [surname means Naked-Tail] – Pardon, I'm not Golokhvosty, I'm Golokhvastov, that's my name. [now it means Vain-Boaster]* [13, 10:52-11:00].

У наведених субтитрах перекладачі-аматори доповнюють переклад власними коментарями стосовно значення імен героїв, деякі з яких є промовистими. Таке перекладацьке рішення може негативно вплинути на загальне враження від фільму, адже для прочитання, розуміння та інтерпретації довгих субтитрів глядачам доводиться докладати

більше зусиль в обмежених часових рамках. Відсутність теоретичних знань у галузі перекладознавства звужує вибір засобів перекладу фенсаберами, адже підхід до відтворення власних назв може різнитися залежно від їхньої прагматичної функції. Ім'я *Химка*, наприклад, можна замінити англійським, звичним для іноземної аудиторії, оскільки воно не несе ані семантичного, ані культурного навантаження, а служить лише посиланням на другорядного персонажа у канві фільму. Прізвище ж *Голохвостий* є промовистим, оскільки розкриває характер і наміри головного героя. Тому замість додаткових коментарів цю власну назву можна замінити промовистим іменем англійською мовою. Однак для перекладачів-аматорів це може видатися досить складаним завданням, з огляду на зазвичай невисокий рівень знань англійської мови. До того ж фразу *that's my name* (відсутню в оригіналі) можна випустити, оскільки вона не виконує прагматичної чи культурологічної функції.

Висновки. В основі появи і швидкої популяризації фенсабінгу лежить природна необхідність налагодження контактів та обміну досвідом між представниками різних культур. Це нове явище відкрило можливості для глибинного вивчення природи, причин, досягнень і проблем непрофесійного перекладу на мовному і позамовному рівнях. Тому проведені дослідження дозволяють прослідкувати основні підходи до аматорського субтитрування із погляду на відтворення у цільовій мові культурологічного потенціалу оригіналу.

Лінгвокультурний аналіз трьох українських фільмів і їхніх англійських субтитрів, створених перекладачами-аматорами, для яких англійська мова є іноземною, дозволив виокремити такі риси фенсабінгу: 1) калька, вилучення і перекладацькі коментарі є основними підходами до передачі змісту оригіналу в англійських субтитрах; 2) незважаючи на їхнє прагматичне навантаження, діалектні та соціолектні форми у перекладі не відтворено; 3) більшість пісень не представлено у субтитрах; 4) певну частину значення оригіналу може бути втрачено через нехтування етапом редагування субтитрів.

Хоча якість фенсабінгу зазвичай не є співставною з якістю професійних субтитрів, аматорські субтитри є ефективним способом ознайомлення іноземних глядачів із українською культурою. Саме завдяки їм культурна спадщина українського народу стає доступною для міжнародної аудиторії, яка нині практично не має іншої можливості познайомитися з українськими кінострічками. Тому фенсабінг є важливим кроком під час наближення українського мистецтва і культури загалом до світової аудиторії.

Список літератури:

1. Bogucki Ł. Amateur Subtitling on the Internet. Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen. За ред. J. D. Cintas, G. Anderman. Palgrave Macmillan, 2009. С. 49-57.
2. Bruti S., Zanotti S. Non-professional subtitling in close-up: A study of interjections and discourse markers. Non-professional Interpreting and Translation in the Media. За ред. R. Antonini, Ch. Bucaria. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2015. С. 231-256.
3. Carroll M., Ivarsson J. Code of Good Subtitling Practice. Berlin: European Association for Studies in Screen Translation, 1998. URL: <https://www.esist.org/wp-content/uploads/2016/06/Code-of-Good-Subtitling-Practice.PDF.pdf> (дата звернення: 16.11.2020).
4. Cintas J. D., Sánchez P. Fansubs: Audiovisual translation in an amateur environment. *The Journal of Specialised Translation*. 2006. No 6. С. 37-52.
5. Ferrer S., Rosario M. Fansubs y scanlations: la influencia del aficionado en los criterios profesionales. *Puentes*. 2005. No 6. С. 27-43.
6. Karamitoglou F. A Proposed Set of Subtitling Standards in Europe. *Translation Journal*. 1998. URL: <https://translationjournal.net/journal/04stndrd.htm> (дата звернення: 24.05.2020).
7. Lepre O. Translating culture in fansubs: Proper name cultural references in 30 Rock. Non-professional Interpreting and Translation in the Media. За ред. R. Antonini, Ch. Bucaria. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2015. С. 211-230.
8. Massida S. Audiovisual Translation in the Digital Age: The Italian Fansubbing Phenomenon. Palgrave Macmillan, 2015.
9. O'Hagan M. Fan translation networks: An accidental translator training environment? *Translator and Interpreter Training: Methods and Debates*. За ред. J. Kearns. London: Continuum, 2008. С. 158-183.
10. O'Hagan M. Fansubs, Translation Hacking and Crowdsourcing. *The Journal of Internationalization and Localization*. 2009. No1. С. 94-121.
11. Orrego-Carmona D. Internal structures and workflows in collaborative subtitling. Non-professional Interpreting and Translation in the Media. За ред. R. Antonini, Ch. Bucaria. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2015. С. 211-230.
12. Wilcock S. A Comparative Analysis of Fansubbing and Professional DVD Subtitling. University of Johannesburg, 2012. URL: <https://ujdigispace.uj.ac.za> (дата звернення: 15.11.2020)

Список джерел ілюстративного матеріалу:

13. За двома зайцями (реж. В. Іванов). 1961. URL: https://www.youtube.com/watch?v=qAK_I2HP9Js (дата звернення: 06.12.2020).
14. Молитва за гетьмана Мазепу (реж. Ю. Ілленко). 2001. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rFhI-IHVS4> (дата звернення: 06.12.2020).
15. Тіні забутих предків (реж. С. Параджанов). 1965. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QUsYPuVhtdo> (дата звернення: 06.12.2020).

Gach N. O. UKRAINIAN FILMS FANSUBBING. HOW TO BECOME CLOSER TO THE ENGLISH-SPEAKING AUDIENCE: CULTUROLOGICAL ASPECT

The research is aimed at the comparative translation and cultural-linguistic analysis of the English non-professional subtitles of the Ukrainian films, created by amateur translators for whom English is a foreign language. The research is based on the following Ukrainian films of the second half of the XXth – beginning of the XXIst century and their subtitles: 'Chasing Two Hares' (1961), 'Shadows of Forgotten Ancestors' (1965), 'Prayer for Hetman Mazepa' (2001). The culturological aspect of fansubbing (amateur subtitling) study allows to establish the reasons for the emergence of a new translation direction, to analyse the internationally recognised subtitling standards taking into account the necessity to render culturally significant information in a target language, to outline the challenges of translating culturally marked vocabulary that both professional and amateur translators may face. The study of the Ukrainian films and their English amateur subtitles revealed the following features of fansubbing: disregard of the technical subtitling standards; calque, omission and translator's comments as the main approaches to translation; neutralisation of dialect / sociolect forms; no song subtitling. The research results prove that the lack of both the theoretical knowledge in translation studies and English language skills by fansubbers, as well as the disregard of the basic stages of subtitle creation (proofreading / editing stage in particular) may lead to inaccuracies in amateur subtitles. Therefore, the conducted analysis allows to trace the interconnection between the strategies and approaches to rendering culture marked vocabulary in subtitles and the fansubs' perlocutionary effect on the target audience, as well as to specify the translation difficulties that affect the reproduction of the pragmatic potential and the key message of a source text on the level of fansubs.

Key words: comparative translation analysis, cultural-linguistic analysis, culturally marked vocabulary, fansubbing, subtitling.